

Mü'min, kardeşini sever ve sevmeli

Bediüzzaman Said Nursî

Yirmi İkinci Mektup

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۗ إِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي
بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ۗ وَالْكَاطِمِينَ أَلْعِظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Birinci Mebhas

Mü'minlerde nifak ve şikak, kin ve adavete sebebiyet veren tarafgirlik ve inat ve hased, hakikatçe ve hikmetçe ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetçe ve hayat-1 şahsiyece ve hayat-1 içtimaiyece ve hayat-1 maneviyece çirkin ve merduddur, muzır ve zulümdür ve hayat-1 beşeriye için zehirdir. Şu hakikatın gayet çok vücuhundan altı vechini beyan ederiz.

Birinci Vecih

Hakikat nazarında zulümdür.

Ey mü'mine kin ve adavet besleyen insafsız adam! Nasıl ki sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir canı var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın ne derece

zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, semavata işittirecek derecede bağırcaksın. Hatta bir tek masum, dokuz canı olsa, yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de, sen, bir hane-i Rabbaniye ve bir sefine-i İlähiye olan bir mü'minin vücudunda iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi, dokuz değil, belki yirmi sıfat-ı masume varken, sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir canı sıfatı yüzünden ona kin ve adavet bağlamakla o hane-i maneviye-i vücudun manen gark ve ihrakına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şeni ve gaddar bir zulümdür.

İkinci Vecih

Hem hikmet nazarında dahi zulümdür.

Zira malümdür ki adavet ve muhabbet, nur ve zulmet gibi zıttırlar. İki-si, mana-i hakikisinde olarak beraber cem olamazlar.

Eğer muhabbet, kendi esbabının rüçhaniyetine göre bir kalpte hakikî bulunsa, o vakit adavet mecazî olur, acımak suretine inkılâb eder. Evet, mü'min, kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenalığı için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için, nass-ı hadis ile, "Üç günden fazla mü'min mü'mine küsüp kat'-ı mükâleme etmeyecek."

Eğer esbab-ı adavet galebe çalıp, adavet, hakikatiyle bir kalpte bulunsa, o vakit muhabbet mecazî olur, tasannu ve temelluk suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki, mü'min kardeşine kin ve adavet ne kadar zulümdür. Çünkü nasıl ki sen adi, küçük taşları Kâbe'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin; aynen öyle de, Kâbe hürmetinde olan iman ve Cebel-i Uhud azametinde olan İslâmiyet gibi çok evsaf-ı İslâmiye muhabbeti ve ittifakı istediği halde, mü'mine karşı adavete sebebiyet veren ve adi taşlar hükmünde olan bazı kusurâtı iman ve İslâmiyet'e tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu, aklın varsa anlarsın.

Evet, tevhid-i imânî, elbette tevhid-i kulûbu ister. Ve vahdet-i itikad dahi, vahdet-i içtimaiyeyi iktiza eder. Evet, inkâr edemezsin ki sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir rabıta anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan, arkadaşâne bir alâka telâkki edersin; ve bir memlekette beraber bulunmakla, uhuvvetkârâne bir münasebet hissedersin. Halbuki imanın verdiği nur ve şuur ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği Esmâ-i İlähiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak rabitaları ve uhuvvet münasebetleri var.

Meselâ, her ikinizin Hâlık'ınız bir, Malik'iniz bir, Ma'bud'unuz bir, Râzık'ınız bir; bir, bir, bine kadar bir, bir. Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir; bir, bir, yüze kadar bir, bir. Sonra, köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir; ona kadar bir, bir. Bu kadar "bir, bir"ler vahdet ve tevhidî, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve

küreleri birbirine bağlayacak manevî zincirler buldukları halde, şikak ve nifaka, kin ve adavete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakikî adavet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o rabıta-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbeteye karşı bir istihfaf ve o münasebat-ı uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu, kalbin ölmemiş ise, aklın sönmemiş ise anlarsın.

Üçüncü Vecih

Adalet-i mahzayı ifade eden *وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ* sırrına göre, bir mü'minde bulunan canı bir sıfat yüzünden sair masum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adavet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu ve bhusus bir mü'minin fena bir sıfatından darılıp küsüp o mü'minin akrabasına adavetini teşmil etmek *إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ* sığa-i mübalâğa ile gayet azim bir zulüm ettiğini, hakikat ve Şeriat ve hikmet-i İslâmiye sana ihtar ettiği halde nasıl kendini haklı bulursun, “Benim hak-kım var” dersin?

Hakikat nazarında sebab-i adavet ve şer olan fenalıklar, şer ve toprak gibi kesiftir; başkasına sirayet ve in'ikâs etmemek gerektir. Başkası ondan ders alıp şer işlese, o başka meseledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, muhabbet gibi nurdur; sirayet ve in'ikâs etmek, şe'nidir. Ve ondandır ki “Dostun dostu, dosttur” sözü, durûb-u emsal sırasına geçmiştir. Hem onun içindir ki “Bir göz hatırı için çok gözler sevilir” sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat böyle gördüğü halde, sevmediğin bir adamın sevimli, masum bir kardeşine ve taallûkatına adavet etmek ne kadar hilâf-ı hakikat olduğunu, hakikatbin isen anlarsın.

Dördüncü Vecih

Hayat-ı şahsiye nazarında dahi zulümdür.

Şu Dördüncü Vecih esas olarak, birkaç düsturu dinle:

Birincisi: Sen mesleğini ve efkârını hak bildiğin vakit, “Mesleğim haktır veya daha güzeldir” demeye hakkın var. Fakat “Yalnız hak benim mesleğimdir” demeye hakkın yoktur. *وَعَيْنُ الرَّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ* وَلَكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ تُبْدِي الْمَسَاوِيَا سırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz, başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez.

İkinci Düstur: Senin üzerine hak ki her söylediğin hak olsun, fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı, fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti halis olmayan bir adam, nasihatı bazen damara dokundurur, aksü'l-amel yapar.

Üçüncü Düstur: Adavet etmek istersen, kalbindeki adavete adavet et, onun ref'ine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefs-i emmarene ve

heva-i nefesine adavet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için mü'minlere adavet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen, kâfirler, zındıklar çoktur; onlara adavet et. Evet, nasıl ki muhabbet sıfatı muhabbete lâyıktır; öyle de, adavet hasleti, her şeyden evvel kendisi adavete lâyıktır.

Eğer hasmını mağlûp etmek istersen, fenalığına karşı iyilikle mukabele et. Çünkü eğer fenalıkla mukabele edersen, husumet tezayüd eder. Zâhiren mağlûp bile olsa, kalben kin bağlar, adaveti idame eder. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedamet eder, sana dost olur.

وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْمَلِكَةَ ۞ وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّيْمَ تَمَرَّدًا
ce, mü'minin şe'ni, kerîm olmaktır. Senin ikramınla sana musahhar olur. Zâhiren leîm bile olsa, iman cihetinde kerîmdir. Evet, fena bir adama "İyisin, iyisin" desen iyileşmesi ve iyi adama "Fenasın, fenasin" desen fenalaşması çok vuku bulur. Öyle ise,

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ۞

وَإِنْ تَعَفُّوا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞

gibi desâtir-i kudsiye-i Kur'âniyeye kulak ver. Saadet ve selâmet ondadır.

Dördüncü Düstur: Ehl-i kin ve adavet, hem nefesine, hem mü'min kardeşine, hem rahmet-i İlâhiyeye zulmeder, tecavüz eder. Çünkü kin ve adavet ile nefisini bir azab-ı elîmde bırakır. Hasımına gelen nimetlerden azabı ve korkusundan gelen elemi nefesine çektirir, nefesine zulmeder.

Eğer adavet hasedden gelse, o bütün bütün azaptır. Çünkü hased evvelâ hâsidi ezer, mahveder, yandırır. Mahsud hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, hased ettiği şeylerin akıbetini düşünsün. Tâ anlasın ki rakibinde olan dünyevî hüsün ve kuvvet ve mertebe ve servet fânîdir, muvakkattır; fâidesi az, zahmeti çoktur. Eğer uhrevî meziyetler ise, zaten onlarda hased olamaz. Eğer onlarda dahi hased yapsa, ya kendisi riyakârdır; ahiret malını dünyada mahvetmek ister. Veyahut mahsudu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve nimetlerden mahzun olup, kader ve rahmet-i İlâhiyeye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdeta kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor. Kaderi tenkit eden, başını örse vurur, kırar; rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.

Acaba, bir gün adavete değmeyen bir şeye bir sene kin ve adavetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder; bozulmamış hangi vicdana sığar?

Halbuki mü'min kardeşinden sana gelen bir fenalığı bütün bütün ona verip onu mahkûm edemezsin. Çünkü:

Evvelâ: Kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp, o kader ve kaza hissesine karşı rıza ile mukabele etmek gerekir.

Saniyen: Nefis ve şeytanın hissesini de ayırıp, o adama adavet değil, belki nefisine mağlûp olduğundan, acımak ve nedamet edeceğini beklemek.

Salisen: Sen kendi nefsinde görmediğin veya görmek istemediğin kusurunu gör, bir hisse de ona ver.

Sonra, bâkî kalan küçük bir hisseye karşı, en selâmetli ve en çabuk hasmını mağlûp edecek af ve safh ile ve ulüvvücenaplıkla mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun. Yoksa sarhoş ve divane olan ve şişeleri ve buz parçalarını elmas fiyatıyla alan cevherci bir Yahudi gibi, beş paraya değmeyen fânî, zâil, muvakkat, ehemmiyetsiz umur-u dünyeviyeye, güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi, şedîd bir hırs ile ve daimî bir kin ile mütemadiyen bir adavetle mukabele etmek sîga-i mübalâğa ile bir zalûmiyettir veya bir sarhoşluktur ve bir nevi divaneliktir.

İşte hayat-ı şahsiyeye bu derece muzır olan adavete ve fikr-i intikama, eğer şahsını seversen yol verme ki kalbine girsin. Eğer kalbine girmiş ise, onun sözünü dinleme. Bak, hakikatbin olan Hafız-ı Şirazi'yi dinle:

دُنْيَا نَهْ مَتَاعِيسْتِي كِه اَرَزْدَ بِيَزَاعِي

Yani “Dünya öyle bir meta değil ki bir nizaa deşsin.” Çünkü fânî ve geçici olduğundan, kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz’î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın.

Hem demiş:

آسَايشِ دُوْگِيْتِي تَفْسِيْرِ اَيْنِ دُو حَرْفَسْتِ
بَادُوْسْتَانِ مُرُوْتِ بَادُشْمَنَانِ مُدَارَا

Yani “İki cihanın rahat ve selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkârâne muâşeret ve düşmanlarına sulh-kârâne muamele etmektedir.”

Eğer dersin: “İhtiyar benim elimde değil; fitratımda adavet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum.”

Elcevap: Sû-i hulk ve fena haslet eseri gösterilmezse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse, kusurunu da anlasa, zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin manevî bir nedamet, gizli bir tevbe ve zımnî bir istiğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlayan, onun şerrinden seni kurtarır. Zaten bu Mektubun bu Mebhasını yazdık, tâ bu manevî istiğfarı temin etsin; haksızlığı hak bilmesin, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmesin.

Cây-ı Dikkat Bir Hâdis

Bir zaman, bu garazkârâne tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki müteyyin bir ehl-i ilim, fikr-i siyâsisine muhalif bir âlim-i salihî, tekfir de-recesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârâne

medhetti. İşte siyasetin bu fena neticelerinden ürktüm, **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ** dedim. O zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.

Beşinci Vecih

Hayat-ı içtimaiyece, inat ve tarafgirlik gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: “Hadiste, **إِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ** denilmiş. İhtilâf ise tarafgirliği iktiza ediyor.

“Hem tarafgirlik marazı, mazlum avamı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avamı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır.

“Hem tesâdüm-ü efkârdan ve tehalüf-ü ukûlden hakikat tamamıyla tezahür eder.”

Elcevap:

Birinci suale deriz ki: Hadisteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır. Yani her biri kendi mesleğinin tamir ve revâcına sa'y eder. Başkasının tahrir ve iptaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilâf ise –ki garazkârâne, adavetkârâne, birbirinin tahribine çalışmaktır– hadisin nazarında merduddur. Çünkü birbiriyle boğuşanlar, müsbet hareket edemezler.

İkinci suale deriz ki: Tarafgirlik, eğer hak namına olsa, haklılara melce' olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârâne, nefis hesabına olan tarafgirlik, haksızlara melcedir ki onlara nokta-i istinad teşkil eder. Çünkü garazkârâne tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edip taraftarlık gösterse, o adam o şeytana rahmet okuyacak. Eğer mukabil tarafa melek gibi bir adam gelse, ona –hâşâ– lânet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, hakikat hesabına olan tesâdüm-ü efkâr ise, maksatta ve esasta ittifak ile beraber, vesailde ihtilâf eder. Hakikatın her köşesini izhar edip, hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefis-i emmare hesabına hodfüruşluk, şöretperverâne bir tarzdaki tesâdüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi nokta-i telâkisi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kâbil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hâl-i âlem buna şahittir.

Elhâsıl: **وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** **وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ** olan desâtir-i âliye düstur-u harekât olmazsa, nifak ve şikay meydan alır.

Evet, **وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** **وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ** demezse, o düsturları nazara almazsa, adalet etmek isterken zulmeder.

Cây-ı ibret bir hâdise: Bir vakit, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh bir kâfiri yere atmış. Kılıcını çekip keseceği zaman, o kâfir ona tükürmüş. O, kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir ona demiş ki: “Neden beni kesmedin?”

Dedi: “Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün; hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlâsım zedelendi. Onun için seni kesmedim.”

O kâfir ona dedi: “Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem dininiz bu derece sâfi ve halistir; o din haktır” dedi.

Hem medar-ı dikkat bir vakıa: Bir zaman bir hâkim, bir hırsızın elini kestiği vakit, eser-i hiddet gösterdiği için, ona dikkat eden âdil amiri onu o vazifeden azletmiş. Çünkü Şeriat namına, kanun-u İlâhî hesabına kesse idi, nefsi ona acıyacak idi. Ve kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek, nefsinde o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Cây-ı teessüf bir hâlet-i içtimaiye ve kalb-i İslâm’ı ağlatacak müthiş bir maraz-ı hayat-ı içtimai:

“Haricî düşmanların zuhur ve tehacümünde dahilî adavetleri unutmak ve bırakmak” olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevî kavimler dahi takdir edip yaptıkları halde, şu cemaat-i İslâmiyeye hizmet dava edenlere ne olmuş ki birbiri arkasında tehacüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz’î adavetleri unutmayıp, düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar? Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye bir hıyanettir.

Medar-ı ibret bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden, belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde, Sipkân veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılına çıktığı vakit, o iki düşman taife, eski adaveti unutup, omuz omuza verip, o haricî aşireti def’ edinceye kadar dahilî adaveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte ey mü’minler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi, yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı, tesanüd ederek, el ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken, onların hücumunu teskil etmek, onların harim-i İslâm’a girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne tarafgirlik ve adavetkârâne inat, hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler, ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfürün âlemine, tâ dünyanın ehval ve mesâibine kadar, birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal’an, uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu kal’a-i İslâmiyeyi küçük adavetlerle ve bahanelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslâmiye olduğunu bil, ayıl.

Ehâdis-i şerifede gelmiş ki: “Ahirzamanın Süfyan ve Deccal gibi nifak ve zındıka başına geçecek eşhas-ı müthişe-i muzırraları, İslâm’ın ve beşerin

hırs ve şikakından istifade ederek, az bir kuvvetle nev-i beşeri herc ü merc eder ve koca âlem-i İslâm'ı esaret altına alır.”

Ey ehl-i iman! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, aklınızı başınıza alınız. İhtilâfınızdan istifade eden zalimlere karşı *أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ* kal'a-i kudsiyesi içine giriniz, tahassun ediniz. Yoksa, ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz.

Malûmdur ki iki kahraman birbiriyle boğuşurken, bir çocuk ikisini de dövebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı muvazenede bulunsa, bir küçük taş, muvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârâne tarafgirliklerinizden kuvvetiniz hiçe iner; az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içti-maiyenizle alâkanız varsa, *الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا* düstur-u âliyeyi düstur-u hayat yapınız; sefalet-i dünyeviyeden ve şekâvet-i uhreviyeden kurtulunuz.

Altıncı Vecih

Hayat-ı maneviye ve sıhhat-i ubudiyet, adavet ve inat ile sarsılır. Çünkü vasıta-i halâs ve vesile-i necat olan ihlâs zayi olur. Zira, tarafgir bir muand, kendi a'mâl-i hayriyesinde hasmına tefevvuk ister. Halisen livechillâh amele pek de muvaffak olamaz. Hem hüküm ve muamelâtında tarafgirini tercih eder, adalet edemez. İşte ef'al ve a'mâl-i hayriyenin esasları olan ihlâs ve adalet, husumet ve adavetle kaybolur.

Şu Altıncı Vecih çok uzundur. Fakat kabiliyet-i makam kısa olduğundan kısa kesiyoruz.

[*Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 442-467.]

• • •

Beşeriyeti dehşetli sadmelere uğratan, tehdit eden, anarşiliğin, ifsat ve tahribin yegâne çaresi ancak ve ancak İlahî, semavî bir dinin ezeli ve ebedi hakikatleridir, hakikat-i İslâmiyet'tir. Risale-i Nur, hakikat-i İslâmiye ve Kur'âniyeyi müsbet ve müdellel bir şekilde insanlığın nazar-ı tahkikine arz ve ifade etmektedir.

Hem Nur Müellifi bir mektubunda “Dâhilde tarafgirâne adavet ve münakaşalara vesile olan fûruatı değil, belki bütün nev-i beşerin en ehemmiyetli meselesi olan erkân-ı imaniyeyi ve beşerin medar-ı saadeti ve umum İslâm'ın esas ve rabıta-i uhuvveti bulunan Kur'ân'ın hakaik-ı imaniyesini bulmak ve muhtaçlara buldurmaya hayatımı vakfettim” demek suretiyle, hizmet-i İslâmiyenin ve mesail-i diniyenin umumunu tazammun eden vüs'at ve camiiyeti haiz bulunduğunu, dinî hizmetlerin her nev'ini teyid ve teşvik ettiğini ve bir cadde-i kübra-i Kur'âniye olan Risale-i Nur dairesinin umum ehl-i iman ve İslâm'a şamil bulunduğunu ifade ediyor. Ve yine aynı mektubunda, devamla, “Hatta değil Müslümanlarla, belki dindar

Hıristiyanlarla dahi dost olup adaveti bırakmaya çalışıyorum”; Harb-i Umûmî ve komünizm altındaki anarşistlik tehlike ve tahribatlarının lisan-ı haliyle “Dünya fânîdir, fıraklarla doludur. Ey insanlar, adaveti bırakınız, Kur’ân dersini dinleyip birleşiniz; yoksa sizi mahvedeceğiz” diye beyanıyla, bu zamanın şartları ve icabları karşısında tarz-ı hizmeti yine Kur’ân’ın nuruyla göstererek hakîmâne irşadın ve tevfik-ı İlâhiyeye muvafık hareketle isabetli hizmetin ifası gibi noktalardan Risale-i Nur’un lüzum ve ehemmiyetini tebarüz ettiriyor.

İşte, lâhika mektupları bu gibi hususlara da işaret ediyor. Değişen dünya hadiseleri, geniş ve küllî meseleler ve şartlar altında isabetli hizmet-i Kur’âniyenin esaslarını ders veriyor.

[*Emirdağ Lâhikası*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 35.]

* * *

Şimdi en mukaddes cemiyet, ehl-i iman askerlerinin cemiyetidir. Umum mü’min ve fedakâr askerlerin mesleğine girenler, neferden seraskere kadar dahildir. Zira, ittihad, uhuvvet, itaat, muhabbet ve ilâ-yı kelimetullah, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Umum mü’min askerler tamamıyla bu maksada mazhardırlar. Askerler merkezdir. Millet ve cemiyet onlara intisap etmek lâzımdır. Sair cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir.

Amma ittihad-ı Muhammedî (asm) ki, umum mü’minlere şamildir, cemiyet ve fırka değildir. Merkezi ve saff-ı evveli gaziler, şehidler, âlimler, müşhidler teşkil ediyor. Hiçbir mü’min ve fedakâr asker –zabit olsun, nefer olsun– hariç değil ki, tâ intisaba lüzum kalsın.

[*Divan-ı Harb-i Örfî*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 76-77.]

* * *

Kardeslerim!

Sizce münasip ise, Başvekile ve dindar mebuslara verilmek üzere, ihtara binaen yazdırılmış gayet ehemmiyetli bir hakikattir.

Mukaddeme: Kırk seneye yakın siyaseti terk ettiğimden ve ekser hayatım bir nevi inzivada geçtiğinden, hayat-ı içtimaiye ve siyasiye ile meşgul olmadığımından, büyük bir tehlikeyi göremiyordum. Bugünlerde o tehlikenin hem millet-i İslâmiyeye ve hem de bu memleket ve hükümet-i İslâmiyeye büyük bir zarar vermeye zemin hazırlamakta olduğunu hissettim. Mecburiyetle, İslâmiyet milliyeti ve hâkimiyeti ve memleketin selâmeti için çalışan ehl-i siyaset ve cemiyet-i beşeriyeye hamiyetle çalışanlar için bana manevî bir ihtar edildiğinden, üç noktayı beyan edeceğim.

• **BİRİNCİ NOKTA:** Gazeteleri dinlemediğim hâlde bir-iki senedir “irtica ile ittihad” kelimesi mütemediyen tekrar edildiğini işitiyordum. Eski Said kafasıyla dikkat ettim, kat’iyen gördüm ki siyaseti dinsizliğe âlet yapan

ve beşerdeki en dehşetli vahşet ve bedevîliğin bir kanun-i esasîsine irticaa çalışan ve hamiyet maskesini başına geçiren gizli İslâmiyet düşmanları, gaddarâne bir ittiham ile ehl-i İslâmiyet ve hamiyet-i diniye ve kuvvet-i imaniye cihetiyle, değil dini siyasete âlet yapmak, belki de siyaseti dine âlet ve tâbi yapmakla, tâ İslâmiyetin kuvvet-i manevîyesinden bu hükümet-i İslâmiyeyi tam kuvvetlendirmek ve dört yüz milyon hakikî kardeşi arkasında ihtiyat kuvveti bulundurmamak ve bir kısım zalim Avrupa'nın dilenciliklerinden kurtulmak için çalışanlara pek haksız olarak "irtica" damgasını vurup onları memlekete zararlı tevehhüm etmeleri, yerden göğe kadar hadsiz bir haksızlıktır. Numunelerinden birinci numunesi: Bu asrın dehşetli zulmüne karşı bir sed olarak İkinci noktada beyan etmek zamanı geldi. Menşe'leri iki kanun-i esasiye istinad eden iki irtica var:

Biri: Siyasî ve içtimaî ki, hakikî irticadır. Onun kanun-i esasîsî çok suis-timale ve zulme medar olmuştur.

İkincisi: İrtica namı verilen hakikî bir terakki ve adaletin esasıdır.

• **İKİNCİ NOKTA:** Beşerin vahşet ve bedevîlik zamanlarındaki bir kanun-i esasîsine, medeniyet namına dine hücum edenler, irtica ile o vahşete ve bedevîliğe dönüyorlar. Beşerin selâmet, adalet ve sulh-i umumîsini mahveden o dehşetli vahşiyane kanun-i esasî, şimdi bizim bu biçare memleketimize girmek istiyor. garazkârâne ve anudâne particilik gibi bazı cereyanları aşılamaya başlaması gibi bir ihtilâf görülüyor. O kanun-i esasî de budur:

Bir taifeden, bir cereyandan, bir aşiretten bir ferdin hatasıyla o taifenin, o cereyanın, o aşiretin bütün fertleri mahkûm ve düşman ve mes'ul tevehhüm ediliyor. Bir hata, binler hata hükmüne geçiriliyor. İttifak ve ittihadın temel taşı olan kardeşlik ve vatandaşlık, muhabbet ve uhuvveti zirüzeber ediyor.

Evet, birbirine karşı gelen muannit ve muarız kuvvetler, kuvvetsiz oluyorlar. Bu kuvvetsizlikle zayıfladığı için, millete ve memlekete ve vatanâ âdilâne hizmete muvaffak olunamadığından, maddî ve manevî bir nevi rüşvet vermeye mecbur oluyorlar ki, dinsizleri kendilerine taraftar yapmak için o gaddar, engizisyonâne ve bedeviyâne ve vahşiyâne bu mezkûr kanun-i esasîye karşı ayn-ı adalet olan bu semavî ve kudsî وَلَا تَزُرُ وَاَزْرَةَ وَزَرَ أُخْرَىٰ nass-ı kat'îsiyle, kur'ân'ın bir kanun-i esasîsî muhabbet ve uhuvvet-i hakikiyeyi temin eden ve bu millet-i İslâmiyeyi ve memleketi büyük tehlikeden kurtaran bu kanun-i esasî ki, "Birisinin hatasıyla başkası mesul olamaz." kardeşi de olsa, aşireti ve taifesi de olsa, partisi de olsa, o cinayete şerik sayılmaz. olsa olsa, o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız manevî günahkâr olup ahirette mesul olur; dünyada değil. Eğer bu kanun-i esasî çabuk düstur-i esasî yapılmazsa, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye iki Harb-i Umumînin gösterdiği tahribatın emsaliyle, esfel-i sâfilîn olan o vahşî irticaa düşecek.

İşte, Kur'ân'ın bu gibi kudsî kanun-i esasîsine irtica namını veren bedbahtlar, vahşet ve bedevîliğin dehşetli bir kanun-i esasîsî olarak kabul ettikleri şimdiki öylelerinin siyasetinin bir nokta-ı istinadı şudur ki: "Cemaatin

selâmeti için fert feda edilir. Vatanın selâmeti için eşhasın hukuku nazara alınmaz. Devletin siyasetinin selâmeti için cüz’i zulümler nazara alınmaz” diye, birtek cani yüzünden bir köyü mahvetmekle bin masumun hakkını nazara almaz. Birtek caninin yüzünden bin adamın kılıçtan geçmesini caiz görür. Bir adamın yaralanmasıyla binler masumu sıkıntıya verir. Ve iki yüz adamı kurşuna dizilmesini o bahaneyle nazara almaz. Birinci Harb-i Umumîde üç bin adamın caniyâne siyaset hatalarıyla otuz milyon biçare nev-i beşer aynı harbde mahvedildiği gibi, binler misaller var.

İşte bu vahşiyâne irticam, bu dehşetli zulümlerine karşı gelen Kur’ân şa-kirtlerinin, Kur’ân’ın yüzer kanun-i esasîsinden وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ayeti-nin ders verdiği kanun-i esasîsi ile adalet-i hakikiyeyi ve ittihadı ve uhuvveti temin etmeye çalışan ehl-i iman fedakârlarına “mürteci” namını verip onları müttehem etmek, mel’un Yezid’in zulmünü adalet-i Ömeriyyeye tercih etmek misilli en vahşi ve zalimâne bir engizisyon kanununu, beşerin en yüksek terakkiyatına ve adaletine medar olan Kur’ân’ın mezkûr kanun-i esasîsine tercih etmek hükmündedir. Hükûmet-i İslâmiye ile bu memleketin selâmetine çalışan ehl-i siyasetin mezkûr hakikati nazara alması lâzımdır. Yoksa, üç veya dört cereyanın muannidâne muaraza etmeleriyle, o kuvvetler, muaraza sebebiyle zayıflar. Memleketin menfaatine ve asayişine sarf edilecek o zayıf kuvvetle hâkimiyetini –hatta istibdad ile de olsa– asayiş ve emniyet-i umumiyeyi muhafazaya kâfi gelmediğinden Fransız ihtilâl-i kebîrinin tohumlarının bu mübarek memleket-i İslâmiyyeye ekilmesine yol vermektir diye telâş edilebilir.

Madem bu ittifaksızlıktan gelen zaafiyet ve kuvvetsizlik sebebiyle ecnebînin politikasına ve ehemmiyetsiz, muvakkat yardımlarına karşı bu acip manevî rüşvetler veriliyor, dört yüz milyon kardeşin uhuvvetine, milyarlar ecdadın mesleğine ehemmiyet verilmiyor gibi bir mana hükmediyor. Ve asayiş ve siyasete zarar gelmemek için bu kadar israfat ile bol maaşlar suretinde kuvvet teminine kendilerini mecbur zannederek rüşvetler veriliyor; milletin fakr-ı hâli nazara alınmıyor. Elbette ve elbette ve kat’i olarak, şimdi bu memleketteki ehl-i siyaset, Garba ve ecnebîye verdiği siyasî ve manevî rüşvetin on mislini âlem-i İslâm’ın ileride cemahir-i müttefikası hükmünde olacak olan dört yüz milyon Müslüman kardeşlere memleket ve milletin ve bu devlet-i İslâmiyenin selâmeti için gayet azîm bir bahşış ve zararsız rüşvet vermesi lâzım ve elzemdir.

İşte o makbul, lâzım ve çok menfaatli, caiz ve vacip rüşvet ise, teavün-i İslâm’ın esasî ve hediye-i Kur’ân’ın semavî bir düsturu ve rabitası ve kudsi kanun-i esasîsi olan

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴿١٥٦﴾ وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا ﴿١٥٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ﴿١٥٨﴾
﴿١٥٩﴾ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

kudsi, esasî kanunlarını düstur-i hareket etmektir.

Said Nursî

[Emirdağ Lâhikası, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 621,626]

Elbette, dört fertten bin yüz on bir kuvvet-i maneviyeyi temin eden sırr-ı ihlâsı kazanmakla tesanüd ve ittihad-ı hakikiye muhtacız ve mecburuz.

Evet, üç elif ittihad etmezse, üç kıymeti var. Sırr-ı adediyet ile ittihad etse, yüz on bir kıymet alır. Dört kere dört ayrı ayrı olsa, on altı kıymeti var. Eğer sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksat ve ittifak-ı vazife ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza verseler, o vakit dört bin dört yüz kırk dört kuvvetinde ve kıymetinde olduğu gibi, hakikî sırr-ı ihlâs ile, on altı fedakâr kardeşlerin kıymet ve kuvvet-i maneviyesi dört binden geçtiğine, pek çok vukuat-ı tarihiye şehadet ediyor.

[Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 392-393]

Ey kardeşlerim! Kur'an-ı Hakîm'in hizmetindeki mesleğimiz hakikat ve uhuvvet olduğu ve uhuvvetin sırrı, şahsiyetini kardeşler içinde fânî edip^(HAŞİYE) onların nefislerini kendi nefisine tercih etmek: olduğundan, mabeynimizde bu nevi hubb-u câhtan gelen rekabet tesir etmemek gerektir. Çünkü mesleğimize bütün bütün münafidir. Madem kardeşlerin şerefi umumiyetle her ferde ait olabilir; o büyük şeref-i manevîyi şahsî, hodfüruşâne, rekabetkârane, cüz'î bir şerefe ve şöhrete feda etmek, Risale-i Nur Şakirtlerinden yüz derece uzak olduğu ümidindeyim.

Evet, Risale-i Nur şakirtlerinin kalbi, aklı, ruhu böyle aşağı, zararlı, süffi şeylere tenezzül etmez. Fakat herkeste nefis-i emmare bulunur. Bazı da hissiyat-ı nefsiye damarlara ilişir, bir derece hükmünü kalp, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalp ve ruh ve aklınızı ittiham etmem. Risale-i Nur'un verdiği tesire binaen itimad ediyorum. Fakat nefis ve heva ve his ve vehim bazen aldatıyorlar. Onun için bazen şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve heva ve his ve vehme bakıyor; ihtiyatlı davranınız.

Haşîye: Evet, bahtiyar odur ki, kevser-i Kur'anîden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev'indeki şahsiyetini ve enaniyetini o havuz içine atıp eritendir.

[Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 401]

BEŞİNCİ NOKTA

İnsan şu mevcudatta kendisine düşman ve ecnebi tevehhüm ettiği veya ölümler, yetimler gibi hayatsız, perişan vehmettiği şeyleri, nur-i iman ahbap ve kardeş sıfatıyla gösterir ve hayattar tesbihhan (tesbih eden) şeklinde irae eder.

Yani, gafletle bakan adam, âlemin mevcudatını düşman gibi muzır telâkki ederek tevahhuş eder. Ve eşyayı ecnebiler gibi görür. Çünkü, dalâlet nazarında mazi ve istikbal zamanlarındaki eşya arasında uhuvvet, kardeşlik

rabitası ve bağlanış yoktur. Ancak eşya arasında küçük, cüz'î bir alâka olur. Binaenaleyh, ehl-i dalâletin yekdiğerine olan uhuvvetleri, binler senelik uzun bir zamanda bir dakika kadardır.

Ve keza, iman nazarında: bütün ecreamı, hayattar ve birbirine ünsiyetli olduklarını görüyor. Ve her bir cirmin lisan-ı hâliyle Hâlık'ına tesbihat yapmakta olduğunu gösteriyor. İşte, bu itibarla, bütün ecreamın kendilerine göre bir nevi hayat ve ruhları vardır. Binaenaleyh imanın şu görüşüne nazaran o ecreamda dehşet, vahşet yoktur, ünsiyet ve muhabbet vardır.

Dalâlet nazarı, matluplarını tahsil etmekten âciz olan insanların sahipsiz, hamîsiz olduklarını telâkki eder ve hüznü, keder, aczlerinden dolayı ağlayan yetimler gibi zanneder.

[*Lem'alar*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 715]

Ey Mebusan!

Uzunluğu ile beraber gayet muciz birtek cümle söyleyeceğim; dikkat ediniz. Zira, itnabında, yani uzunluğunda icaz var. Şöyle ki:

Cumhuriyet ve demokrat manasındaki meşrutiyet ve kanun-i esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet,
bu ünvanla beraber asıl malik-i hakikî ve sahib-i ünvan-ı muhteşem olan
ve müessir ve adalet-i mahzayı mutazammın bulunan
ve nokta-i istinadımızı temin eden
ve meşrutiyeti ve cumhuriyeti bir esas-ı metîne istinat ettiren;
ve evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten kurtaran;
ve istikbal ve ahiretimizi tekeffül eden;
ve menafi-i umumiye olan hukukullahı izinsiz tasarruftan sizi tahlis eden;
ve hayat-ı milliyemizi muhafaza eden;
ve umum ezhanı manyetizmalandıran;
ve ecanibe karşı metanetimizi ve kemalimizi ve mevcudiyetimizi gösteren;
ve sizi muaheze-i dünyeviye ve uhreviyeden kurtaran;
ve maksad ve neticede ittihad-ı umumîyi tesis eden;
ve o ittihadın ruhu olan efkâr-ı ammeyi tevlid eden;
ve çürük mesavi-i medeniyeti hudud-i hürriyet ve medeniyetimize girmekten yasak eden;
ve bizi Avrupa dilencilüğünden kurtaran;
ve geri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiyi, sırr-ı i'caza binaen, bir zaman-ı kasîrde tayyettiren;
ve Arab ve Turan ve İran ve Samîleri, yani beraber olanları tevhid ederek az zaman içinde bize bir büyük kıymet verdiren;

ve şahs-ı manevî-i hükûmeti Müslüman gösteren;
ve Kanun-i Esasînin ruhunu ve On Birinci Maddeyi muhafaza ile sizi
hıns-ı yeminden (yemin bozmaktan) kurtaran;
ve Avrupa'nın eski zann-ı fasidlerini tekzip eden Muhammed Aleyhissalâtü
Vesselâmın hatemülenbiya ve şeriatının ebedî olduğunu tasdik ettiren;
ve muharrib-i medeniyet olan ve anarşiliğe yol açan dinsizliğe karşı sed çe-
ken;
ve zulmet-i tebayün-i efkârı ve teşettüt-i ârâyı safha-i nuranîsiyle ortadan
kaldıran;
ve umum ulema ve vaizleri ittihad ve saadet-i millete ve icraat-ı hükûmeti
meşruta-i meşruaya hadim eden;
ve adalet-i mahzası merhametli olduğundan anasır-ı gayrimüslimeyi daha
ziyade telif ve rapteden;
ve en cebîn ve âmî adamı en cesur ve en has adam gibi hiss-i hakikî-i terak-
ki ile ve fedakârlık ve hubb-i vatanla mütehassis eden;
ve hâdim-i medeniyet olan sefahat ve israfattan ve havaic-i gayr-i zaruriye-
den bizi halâs eden;
ve muhafaza-i ahiretle beraber imar-ı dünya etmekle sa'ye neşad veren;
ve hayat-ı medeniyet olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturla-
rını öğreten;
ve her birinizi-ey mebuslar- elli bin kişinin takaza-i hakkında, yani hakla-
rını sizden dava etmekte tebric eden;
ve sizi icma-ı ümmete küçük bir misal-i meşru gösteren;
ve hüsn-i niyete binaen a'malinizi ibadet gibi ettiren;
ve üç yüz milyon Müslümanın hayat-ı maneviyesine suikasttan ve cinayet-
ten sizi tahlis eden
ol Kur'ân-ı Mukaddes'in düsturlarınvanıyla gösterseniz
ve hükümlerinize mehz edinseniz
ve düsturlarını tatbik etseniz,
acaba bu kadar fevait[di] ile beraber ne gibi bir şey kaybedeceksiniz?
Vesselâm.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 53-55.]

Muhabbet-i din saikasıyla teşekkül eden cemaatlerin iki şart ile umu-
munu tebrik ve onlarla ittihad ederiz.

BİRİNCİ ŞART: Hürriyet-i şer'iyeyi ve asayişini muhafaza etmektir.

İKİNCİ ŞART: Muhabbet üzerinde hareket etmek, başka cemiyete leke
sürmekle kendisine kıymet vermeye çalışmamak. Birinde hata bulunsa,
müfti-i ümmet olan cemiyet-i ulemaya havale etmektir.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 74.]

Şimdiye kadar ihtilâf-ı efkârımızdan istibdad istifade etti. Kezalik, ihtilâf-ı İslâm'dan Avrupa da istifade ederek istibdad-ı manevîleri altında bizi ezdi. Şimdi, evvelâ biz müttefik olalım; tâ ki dest-i vifakı bizdeki gayrimüslimlere de uzatabilelim. Ve Avrupa'nın istibdad-ı maneviyesi de meşrutiyet-i maneviyeye inkılâp edebilsin.

[*Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 82-83.]

Vehim

“İçimizdeki gayrimüslimler [ittihad-ı İslam münasebetiyle] bahane tucaklar veya ürkecekler.”

İrşat

Bahane tutmak çocukluktur, ürkmek ise cehalettir. Zira, gayrimüslimlerin saadeti vatanın selâmetiyedir. Ve meşrutiyetin devamı ve ruhu ve nokta-i istinadı ve mürşidi, şeriat ve milliyetimiz olan İslâmiyet olduğundan, gayrimüslimler, bu ittihattan ürkmek değil, takdis ve ünsiyet etmek lâzımdır.

.....

Hem de düşmanlarımız cehalet, zaruret ve ihtilâftır. Tabî, Avrupa da bundan istifadeyle bizi istibdat-ı maneviyeleri altına aldılar. Bu ittihadımızla bu üç düşman-ı bünsafa –ve başta da ihtilâf olarak– hücum edeceğiz.

Amma, ecnebilere düşman nazarıyla değil, belki saadetimizi, i'lâ-i kelimetullahı bu zamanda vasıta olan terakki ve medeniyete bizi teşvik ve icbar ettiklerinden, dost ve hadim nazarıyla bakacağız.

Hem de, ecnebilere medeniyetleriyle beraber kuvvetli olduklarından, taassup ve husumete mahal kalmamış. Zira din nokta-i nazarından medenilere galebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir. Ve İslâmiyet'i mahbup ve ulvî olduğunu ef'al ve ahlâkımızla göstermek ve maddeten terakki etmektedir. İcbar ve husumet, söz anlamayan veya anlamak istemeyen vahşilerin vahşetine karşıdır.

[*Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 91.]

İttifakta kuvvet, ittihatta hayat, uhuvvette saadet, hükûmette selâmet var.

İttihadın habl-i metînini, muhabbetin dayanıklı halatını sıkı tutun ki, sizi belâlardan kurtarsın. Güzelce kulak veriniz, dinleyiniz.

Size bir şey söyleyeyim:

Biliniz ki, üç, evet üç cevherimiz vardır ki, muhafazasını bizden istiyorlar.

Birincisi: İslâmiyet ki, milyonlarla şühedamızın kanını ona paha vermişiz.

İkincisi: Cevher-i insaniyet ki, bizi heyet-i içtimaiye nazarında insan gösterecek odur.

Üçüncü: Milliyet ki, pişevalarımızın, seleflerimizin ruhlarını mezarda şad ettirecek bir tuhfemiz ve onlarla rabıta-i ezeliye ve ebediyemiz olacaktır.

Şu üç cevhere mukabil bir de üç düşmanımız vardır ki, bizi mahvediyor:

Birincisi: Fakr ki, İstanbul'daki kırk bin hamalın vücudu o düşmanımızın numune-i tasallutudur.

İkincisi: Cehil ki, birinci düşmanımızın istilâsına büyük bir yardımcıdır. Zebun-i fakr olan o kırk bin hamalın içinde binde biri bir gazeteyi okuyamıyor ki, bir tarik-ı necat bulsun.

Üçüncüsü: İhtilâf ve muadat-ı cahilânemizdir ki, biz birbirimizle boğuştuğça bir terbiyeye bihakkın kesb-i istihkak ediyorduk. Hükümet dahi terbiye-i vifakiye yerine tezyid-i nifaka çalışıyor, hakkımızda her nevi zulüm ve itisaf icrasına bizi lâyük görerek insafsızlık ediyordu.

Şimdi bilmeli ve anlamalıyız ki, şu üç düşmanımızı kahretmek ve o üç cevherimizi onların ellerinden kurtarmak için de elmastan masnu üç seyf-i sâti-ı celâdet bize lâzımdır:

Birinci kılıcımız maarif, ikinci ittifak ve muhabbet-i millî, üçüncü de teşebbüs-i şahsî ve sa'y-i nefsidir. Herkes nefsine itimat etmelidir ki, haricin muavenet imtinanından, tezellülden, iftikardan istiğna hâsıl etsin, mezellet yükleri altında eğilmekten, her dest-i kahr-ı itisafa boyun eğmekten azade kalsın.

Son vasiyetim şudur: Okumak, yine okumak, yine okumak! Sonra, birbirinizin elini sıkı tutmak, ittihat etmek, ittifak âleminde yaşamak!

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 24-25.]

Bu devletin mâbihilhayatı ve dini, din-i İslâm olduğundan, her bir Osmanlı i'lâ-i şevket-i İslâmiyeye mükellef ve her bir mü'min i'lâ-i kelimetul-laha muvazzaftır. Ve bu zamanda "i'lâ"nın en büyük sebebi maddeten terakki olduğundan ve terakkinin en müthiş düşmanı olan cehalet ve zaruret ve ihtilâfa seyf-i marifet ve sa'y-i insanî ve ittihat ile din namına cihad edeceğiz. Amma a'dâ-i haricî medenî olduklarından, fikren galebe çalmak lâzımdır. O cihadı da berahin-i şeriata havale edeceğiz.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 62.]

YEDİNCİ CİNAYET

İşittim, İttihad-ı Muhammedi (asm) namıyla bir cemiyet teşekkül etmiş. Nihayet derecede korktum ki, bu ism-i mübareğin altında bazılarının bir yanlış hareketi meydana gelsin.

Sonra işittim, bu ism-i mübareği bazı mübarek zevat (Süheyl Paşa ve Şeyh Sadık gibi zatlar) daha basit ve sırf ibadete ve sünnet-i seniyeeye teba-yete nakletmişler. Ve o siyasî cemiyetten kat-ı alâka ettiler, siyasete karış-mayacaklar.

Lâkin, tekrar korktum, dedim: “Bu isim umumun hakkıdır, tahsis ve tahdit kabul etmez.” Ben, nasıl ki dindar müteaddit cemiyete bir cihetle mensubum, zira maksatlarını bir gördüm; kezalik, o ism-i mübareğe intisap ettim. Lâkin tarif ettiğim vecihle ki, işte bu tarifi ceridelerde neşretmişim.

Benim murat ettiğim ve dâhil olduğum İttihad-ı Muhammedînin (asm) tarifi budur ki:

“Şarktan garba, cenuptan şimale uzanan bir silsile-i nuranî ile merbut bir dairedir. Dâhil olanlar da, bu zamanda üç yüz milyondan ziyadedir.

“Bu ittihadın cihetü’l-vahteti ve irtibatı tevhid-i İlahîdir, peyman ve ye-mini imandır, müntesipleri “kalû belâ”dan dâhil olan umum mü’minlerdir, defter-i esmaları da Levh-i Mahfuzdur.

“Bu ittihadın naşir-i efkârı umum kütüb-i İslâmiyedir, günlük gazetele-ri de ilâ-i kelimetullahı hedef-i maksat eden umum dinî gazetelerdir. Ku-lüp ve encümenleri cami ve mescitler ve dinî medreseler ve zikirhanelerdir, merkezi de Harameyn-i Şerifeyn’dir.

“Böyle cemiyetin reisi Fahr-i Âlemdir (asm) ve mesleği herkes kendi nefsiyle mücadele, yani ahlâk-ı Ahmediye (asm) ile tahallük ve sünnet-i nebeviyyeyi ihya ve başkalara da muhabbet ve kavli-leyyin ile –eğer zarar et-mezse– nasihat etmektir.

“Bu ittihadın nizamnamesi sünnet-i nebeviye ve kanunnamesi evamir ve nevahî-i şer’iyedir. Ve kılıçları da berahin-i kâtiadır; zira, medenîlere ga-lebe çalmak ikna iledir, icbar ile değildir. Taharri-i hakikat muhabbetledir. Husumet ise vahşet ve taassuba karşı idi. Zaten hakikî medeniyet onları to-katlıyor. Hedef ve maksatları da ilâ-i kelimetullahtır. Şeriat da yüzde dok-san dokuz ahlâk, ibadet, ahiret ve fazilete aittir; yüzde bir nispetinde siyase-te mütealliktir, onu da ulüemlerimiz düşünsünler.

“Şimdi maksadımız, o silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle, herkesi bir şevkuhâşiş-i vicdaniye ile tarik-ı terakkide Kâbe-i kemâlâta sevk etmek-tir. Zira ilâ-i kelimetullahın bu zamanda bir büyük sebebi maddeten terak-ki etmektir.”

İşte ben bu ittihadın efradındanım ve bu ittihadın tezahürüne teşebbüs edenlerdenim. Yoksa sebep-i iftirak olan fırkalardan, partilerden değilim.

Elhâsıl: Sultan Selim’e biat etmişim. Onun ittihad-ı İslâm’daki fikri-ni kabul ettim. Zira o, Vilâyat-ı Şarkiyeyi ikaz etti; onlar da ona biat etti-ler. Şimdiki Şarklılar o zamanki Şarklılardır. Bu meselede seleflerim, Şeyh Cemaleddin-i Efganî, allâmelerden Mısır müftüsü merhum Muhammed

Abdüh, müfrit âlimlerden Ali Suavi, Hoca Tahsin ve ittihad-ı İslâm'ı hedef tutan Namık Kemal ve Sultan Selim'dir ki, demiş:

*İhtilâf ü tefrika endişesi,
Kûşe-i kabrimde hatta bikarar eyler beni.
İttihatken savlet-i a'dâyı def'e çaremi;
İttihat etmezse millet, dağdar eyler beni.*

Yavuz Sultan Selim

Ben zahiren buna teşebbüs ettim, iki maksad-ı azîm için:

Birincisi: O ismi tahdit ve tahsisten halâs etmek ve umum mü'minlere şümülünü ilân etmek; tâ ki, tefrika düşmesin ve evham çıkmasın.

İkincisi: Bu geçen musibet-i azîmeye sebebiyet veren fırkaların iftirakının tevhid ile önüne sed olmaktı. Vâesefâ ki, zaman fırsat vermedi; sel geldi, beni de yıktı.

Hem derdim: Bir yangın olsa, bir parçasını söndüreceğim. Fakat, hocalık elbisem de yandı ve uhdesinden gelemediğim bir yalancı şöhret de mal memnuniye ref oldu.

Ben ki adı bir adamım, böyle meclis-i mebusan ve ayan ve vükelânın en mühim vazifelerini düşündürecek bir emri uhdeme aldım, demek cina-yet (!) ettim.

[*Eski Said Dönemi Eserleri-Divân-ı Harb-i Örfî*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 127-128.]

“Amma ittihad-ı Muhammedî (asm) ki, umum mü'minlere şamildir, cemiyet ve fırka değildir. Merkezi ve saff-ı evveli gaziler, şehitler, âlimler, mürşitler teşkil ediyor. Hiçbir mü'min ve fedakâr asker –zabit olsun, nefer olsun– hariç değil ki tâ intisaba lüzum kalsın. Lâkin, bazı cemiyet-i hayriye, kendine ‘İttihad-ı Muhammedî’ diyebilir; buna karışmam.”

[*Eski Said Dönemi Eserleri-Divân-ı Harb-i Örfî*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 129.]

“Şark husumeti, İslâm inkişafını boğuyordu, zail oldu ve olmalı. Garp husumeti, İslâm'ın ittihadına, uhuvvetin inkişafına en müessir sebeptir, bâkî kalmalı.”

[*Eski Said Dönemi Eserleri-Sünubat*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 494.]

Tekraren söylüyorum ki: İttihad-ı İslâm hakikatinde olan İttihad-ı Muhammedînin (asm) cihetülvahdeti tevhid-i İlâhîdir, peyman ve yemini de imandır, müntesibini umum mü'minlerdir, nizamnamesi sünen-i Ahmediyedir (asm), kanunu evamir ve nevahî-i şer'iyedir.

Bu ittihat, âdetten değil, ibadettir. İhfa havf-ı riyadandır ve farzda riya yoktur. Bu zamanın en büyük farz vazifesi ittihad-ı İslâm'dır.

İttihadın hedef ve maksadı, o kadar uzun münşaip, muhit ve merakiz ve maâbid-i İslâmiyeyi birbirine rapteden bir silsile-i nuranîyi ihtizaza getirmekle, onunla merbut olanları ikaz ve tarik-ı terakkiye bir hâhiş ve emr-i vicdani ile sevk etmektir.

Bu ittihadın meşrebi muhabbettir; husumet ise cehalet ve zaruret ve ni-fakadır. Gayrimüslimler emin olsunlar ki, bu ittihadımız bu üç sifata hü-cumdur. Gayrimüslime karşı hareketimiz iknadır –zira onları medenî bi-
liriz– ve İslâmiyet'i mahbup ve ulvî göstermektir –zira onları munsıf zan-
nediyoruz.

Lâubaliler iyi bilsinler ki, dinsizlikle kendilerini hiçbir ecnebiye sevdire-
mezler. Zira mesleksizliklerini göstermiş olurlar. Mesleksizlik, anarşilik se-
vilmez. Ve bu ittihada tahkik ile dâhil olsalar, onları taklit edip çıkmazlar.

İttihad-ı Muhammedînin (asm) ittihad-ı İslâm meslek ve hakikatini
enzar-ı umumiye arz ederiz. Kimin bir itirazı varsa, etsin; cevaba hazırız.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 67-68.]

Biz “Kâlû belâ”dan cemiyet-i Muhammedîde (asm) dâhiliz. Cihetül-
vahdet-i ittihadımız tevhididir. Peyman ve yeminimiz imandır. Madem ki
muvahtidiz; müttehidiz.

Her bir mü'min ilâ-i kelimetullah ile mükelleftir. Bu zamanda en büyük
sebebi, maddeten terakki etmektir. Zira, ecnebiler fûnun ve sanayi silâhiyla
bizi istibdad-ı manevîleri altında eziyorlar. Biz de fen ve sanat silâhiyla, ilâ-i
kelimetullahın en müthiş düşmanı olan cehil ve fakr ve ihtilâf-ı efkâra ci-
had edeceğiz.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 51.]

Ziya-i Hakikat

Lisanım fikrime iyice tercümanlık edemiyor; muhakemenizle bu peri-
şan sözlere bir intizam veriniz.

Sual: Asıl, İttihad-ı Muhammedînin numunesi ve bir şulesi olan bura-
daki ittihat ne edecektir?

Elcevap: Manevî irşat tarikiyla ikaz edecek ve aktâr-ı erbaaya yayılmış
olan silsile-i müteselsile-i nuraniyeyi ihtizaza getirecek ve beynelmü'minin
muhabbet ve uhuvveti kuvveden fiile çıkaracak. Müteferrik ve tavaif-i
mülûk temelleri olan cemiyetleri tevhid edecek ve vasita-i terakki olan
hubb-i din, hubb-i vatan gibi ve hedef-i maksat olan i'lâ-i kelimetulla-
hı menfaat-i dünyeviye gibi hamiyet-i İslâmiye ile hamiyet-i milliyeye gibi

herkese müteveccih kılacak. Zira vasıta-i terakkimiz, tarikte, maksatta ve hiss-i hamiyette müsennadır, daha muhkemdir. Amma, vâesefâ ki, istifade tarikını bilmedik. Bu müsennanın bir katı çözülsün, nısf-ı kuvvet gider. Hem de yürüyüşünü terk ile başkasının yürüşünü öğrenmedi meseline mâsadak olacağız. Hem de lâhm ve demlerine karışmış olan hissiyat-ı diniyenin yerini başka bir şey tutamaz; meğer birden vücut tamamıyla birden inkılâp edebilsin.

Sual: Bu cemiyet-i Muhammedî sair cemiyetler gibi hiss-i taraftarı ve rekabeti ve münakaşayı uyandıracak. Bahusus askere sirayetle neticesi iyi çıkmaz.

Elcevap: İttihad-ı Muhammedî sair cemiyatın akran ve emsali değildir. Belki umumun pederi ve mürşididir. O yıldızlara bu şems ziya verecek ve her dairenin mafevkinde ve sair devaire muhittir. Zira manen livaülhamd-i Muhammedî altına girmeyen mü'min yoktur. Lâsiyyema asakir-i muvahhidîn cemiyetin hedef-i maksadı olan muhabbet ve uhuvete ve i'lâ-i kelimetullahâ tamamıyla mazhardırlar. Asıl İttihad-ı Muhammedînin saff-ı evvelini umum asakir-i muvahhidîn teşkil eyler.

Biz bu İttihad-ı Muhammedî ile isteriz ki, umum millet de asker gibi müttehit ve yekvücut olsun ve o muhabbet ve uhuveti kuvveden file çıkarınsınlar. Ve müdafî ve muhafız-ı hukuk ve hallâl-i müşkülât efkâr-ı ammeyi tevlit ve tehzîp etsin. Zira katre katre su, müteferrik kalsa kurur, hebaya gider, ittihatla bir havz-ı âb-ı hayat olur.

Ey Ümmet-i Muhammed ve İttihad!

Bu İttihad-ı Muhammedînin sedası umum mü'minlere bir "Arş!" emridir. Mübareze-i hayat meydanında tarik-ı terakkide parlak müstakbel tarafına asker gibi sizi sevk ediyor.

Sual: Anasır-ı gayrimüslimeyi de ittihad-ı İsevî ve Müseviye teşebbüslerine teşviktir. Bu ise taassupla ve iftirakla meşrutiyete darbe olmaz mı?

Elcevap: Zarar yoktur; onlar da yapsınlar. Ve hem de çoktan yapmışlar. Şimdi bir Nebî-i Zîşan'ın ismine istinatla bir cemiyet çıksa, ya o Nebî-i İhtiram'ı tasdik ve tebcil ve muhabbeti izhar içindir –bu ise husumeti davet etmez– veyahut ona mensup ayinleri icra etmektir. Bu olsa, ferman-ı

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ile hürriyet-i mezhebiye teessüs ettiğinden, münakaşaya mahal olmaz. Eğer siyasiyat ve maddiyata karışmaya vesile addedeceklerse, buna muvaffak olamazlar. Zira onların dinleri sırf vicdanî olduğundan, siyaset ve maddiyata münasebeti az ve hem de çoktan kesilmiş ve hem de muhtaç değillerdir. Zira, milliyet ve menfaat onların terakkiyatına muharrik-i kâfidir.

Biz ise saadet-i dünyeviye ve uhreviye ile bu ittihadla eşedd-i ihtiyaçla muhtacız. Çünkü milliyetimiz İslâmiyet'ten başka yoktur. Kavmiyet nazara alınsa, tavaif-i mülük gibi olur. Ve vicdanımıza dinden başka amir ve

müşevvik yoktur. Hem de, menba-ı istimdadımız ve nokta-i istinadımız bu ittihad-ı diniyedir.

Sual: Böyle nazik bir zamanda hissiyat-ı diniyeyi heyecana getirmekle teskin ve tadili güç olur?..

Elcevap: Dinde hükümferma olan hak ve adalet, hissiyatı tadil ve tahdit eder; sair hissiyata kıyas olunmaz.

Hem de, bu heyecanın hararetiyle, imtizac-ı kimyeviye-i anasır gibi, bize lâzım olan ziya-i maarif ve hararetili kuvvet ve şevki tevhit edecektir.

Hem de terakkیات ve medeniyete lâzım olan hissiyat-ı ulviyede en bedevî adam, en münevverü'l-fikir gibi İslâmiyet namıyla tarik-ı terakkide şevk-i vicdanî ile sevk edecektir.

Hem de, bu seda-i dinî bu merkez-i hilâfetten sudûr etmekle etrafa aki-sendaz olmazsa istibdat her unsurda merkezden iftirak meylini ektiğinden, bu meyilden istifade ederek bazı sahib-i zuhur mütemehdilik veya mücedditlik namıyla başka taraflarda bu sedayı çıkaracak ve bu devlet-i İslâmiyeyi tefrikaya düşürecek ve bu ism-i mübareği de tenzil ve tahdit edecektir.

Hem de, intizam-ı idareye şiddet-i ihtiyacımızdan yüz derece veya daha ziyade tehzib-i ahlâka muhtacız. Bu da iksir-i diyanettedir. Zira umum en-biyanın memalik-i Osmaniyyeden zuhuru kaza ve kader-i İlâhînin bir işaret ve remzidir ki, bu memleket insanlarının tekemmülâtı ve tehzib-i ahlâkı hiss-i dinin mâyesiyile olacaktır.

Hem de, şeriatla münasebet-i vehmiyyeden başka irtibatı olmayan istibdat, o kadar zamanda o derece dâhil ve hariç muhacemata karşı kendini muhafaza ettiğinden, şimdi şeriatın has abd-i memlûkü ve münasebet-i hakikî ile merbut olan meşrutiyet-i meşrua, bu kuvvet-i azîme-i şer'iyeye isnat ve istimdat etmek zarurîdir.

Sual: Eğer Cemiyet-i Muhammediye siyasete karışırsa hükûmetin ruhu olan itaat muhtel olur?

Elcevap: Evvelâ: Cemiyetin hedef-i maksadı siyaset değil. Zira, ekser mebusan ulema ve müttakî olduklarından, siyaset ciheti onlara muhavvel-dir.

Saniyen: Hükûmet, hükûmet-i İslâmiye olduğundan, İttihad-ı Muhammedînin kanunnamesi olan evamir ve nevahî-i şer'iyeyi takip etmesi zarurîdir. Şayet etmezlerse ikaz edilecektir. Lâkin tagallüp ve kuvvetle icbar değildir.

İhtar ediyorum ki: İttihad-ı Muhammedî dediğimiz cemiyet bazı zevattan ibaret bir cemiyet değildir ki, o efradın tefrikiyle veya suistimaliyle leke gelsin. Zira şemsin küçük bir misaline ma'kes olan bir cam parçası kırılma veyahut göz yummakla nehar leyle tahvil edilse, bütün aynalarda mütecellî olan ziya-i şems mürtefi olmadığı gibi, buradaki resmî cemiyet teferrük

etse ve hasbezzaman tebeddüle uğrasa, yine şems-i hakikat-i ittihad-ı Muhammedînin tecelliyatına sekte getiremez. Zir ittihad-ı Muhammedî hakikaten her mü'mini muhittir. Lâkin bazı zevat-ı ma'dude, nısf-ı küre-i arzda kurulmuş o cesim fabrika-i İslâmiyet'in çarklarını temizlemek ve harekâtını tesri etmek için başkalarını davet ve istimdatla hademe gibi hizmet ettirecektir ki, bunların en birincisi ulema ve meşayih ve talebe ve hu-tebadırlar.

Sual: Şimdiye kadar bu fikre neden teşebbüs olunmadı?

Elcevap: Zaten istibdat herkesin şevkini kırıp, atalete sevk ediyordu. Şimdi ise, madem ki meşrutiyette efkâr-ı amme hâkimdir; o efkârın eczası da her ferdin fikr-i mahsusudur. Her fert de hareket etmek lâzımdır; tâ cereyan-ı umumî muhtel olmasın. Binaenaleyh, yalnız saadet-i vatan ve selâmet-i hükûmet olan makasıt, farz-ı kifaye gibi telâkki olduğundan herkes "Neme lâzım, başkası düşünsün" gibi cevab-ı miskinâneye ve başkasına havale ve itimat etmek gibi tevekkül-i âcizâneye müsait bir zemin oluyor.

Amma hubb-u din ve i'lâ-i kelimetullah herkese farz-ı ayn olduğundan, herkes kendini mükellef bildiğinden, ^{نَحْنُ رِجَالٌ وَهُمْ رِجَالٌ} naara-i merdanesiyle teşmir-i sâk ederek, zincir-i ataleti kırmak ve perde-i sefaleti yırtmakla meydan-ı terakkiye atılacaktır. Şimdiye kadar ihtilâf-ı efkârımızdan istibdat istifade etti. Kezalik, ihtilâf-ı İslâm'dan Avrupa da istifade ederek istibdad-ı manevîleri altında bizi ezdi. Şimdi, evvelâ biz müttefik olalım; tâ ki dest-i vifakı bizdeki gayrimüslimlere de uzatabilelim. Ve Avrupa'nın istibdad-ı manevîyesi de meşrutiyet-i manevîyeye inkılâp edebilsin.

İhtar-ı Mühim: İttihad-ı Muhammedî hedef ve maksadımızdır. Ve o noktaya çalışacağız. Şimdiki resmî İttihad-ı Muhammedî ki, onun bir katresidir, o ittihad-ı Muhammedîye bir mukaddimedir. Herkes sanatına ve hedef ve maksadına mensup olabilir. Binaenaleyh, teberrük ve taakkul için hedef ve maksadımız olan ittihad-ı Muhammedî ünvan-ı mübareğini taşıyoruz. Asıl ittihad-ı Muhammedînin tarif ve hendesesi şöyledir ki:

Esası aktâr-ı âleme mümtet bir silsile-i nurânî ile bağlıdır. Merkezi Haremeyn-i Şerife'dir. Ve cihetülvahdeti tevhid-i İlâhîdir. Ve peyman ve yemini imandır.

Ve nizamnamesi sünen-i Ahmediyedir. Ve kanunnamesi evamir ve nevahî-i şer'iyedir. Ve kulüp ve encümenleri umum medaris ve mesacîd ve zevayâdır. Ve cemiyetin ilelebet ve daimî naşir-i efkârı, umum kütüb-i İslâmiyedir ve muvakkat naşir-i efkârı i'lâ-i kelimetullahı hedef-i maksat eden umum ceraiddir. Ve müntesibîni umum mü'minlerdir. Saff-ı evveli guzzat ve şüheda teşkil eder. "Kâlû belâ"dan beri müntesiptirler. Defter-i isimleri Levh-i Mahfuz'dur. Böyle bir İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti reisi ve seyyidi Fahr-i Âlem'dir (asm). Hem de, her ferdin de, her cemiyet-i diniyenin de reisi yine odur, hem de reis-i âlemdir.

Ben “İttihad-ı Muhammedî efradındanım.” dediğim vakit, muradım bu ittihatıdır. Hem de, bu ittihadı hedef ve maksat eden adamlardanım demek istiyorum. Mesleğimiz muhabbettir, muhabbeti neşretmektir. Biz husumet edenlere muhalifiz. Hem de, şimdiki resmî bir cemiyeti teşkil ediyoruz; bütün müteferrik cemiyat-ı İslâmiyeyi tevhid etmek için, yoksa fazla bir fırka-yı çıkarmak değildir. Hâşâ ve kellâ! Tefrika ika edenden değilim. İtiraz ve evham-ı fasideyi sonra red ve ilân edeceğim.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Makalât, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 80-84.]

“Küfrün inşikakından ne görüyorsun?”

“İttihad-ı İslâm.”

“İttihad-ı İslâm nedir?”

“İttihad-ı İslâm, şarktan garba, cenuptan şimale mümted bir meclis-i nurânîdir ki, el’an üç yüz milyondan fazla bulunur ki, gaffetinden nâşi gayr-i meş’ur bir surete girmiş olan bir rabıta-i metin ile birbiriyle merbuturlar. Misak-ı ezeliye ile, peyman ve yeminimiz olan iman ile o cemiyete dâhil olmuşuz. Ehl-i tevhidiz, ittihadı memuruz. Şu cemiyetin şubeleri bütün mesacid ve medaris ve tekâyâ ve zevâyâdır. Ve şu cemiyetin reisi Resul-i Ekremdir (asm), kanun-i esasîsi Kur’ân-ı Azîmüşşan’dır.

Bütün efrat mabeynindeki rabıta-i nuraniyeyi şuurî bir surette ihtizaza getirmekle, bütün o şubelere ifaza-i nur etmek zamanı gelmiştir.

İşte, kâbe-i saadetimiz olan ittihad-ı münevver-i İslâm’ın “Hacerü’l-Esved”i Kâbe-i Mükerrerme’dır ve dürretü’l-beyzası Ravza-i Mutahhara’dır, Mekke-i Mükerrerresi Ceziretü’l-Arap’tur, medine-i medeniyet-i münevveresi Devlet-i Osmaniyedir.

Bir zaman, İslâmiyet’in secaya, revabıt, mehasin-i ahlâkına işaretten rumuz tarikıyla şöyle demiştik:

Eğer şu Kâbe’nin ziyet ve nakşını görmek istersen, işte bak: Hayâ ve hamiyetten neş’et eden civanmerdâne humret; hürmet ve rahmetten tevellüt eden masumâne tebessüm; cezalet ve melâhatten hâsıl olan ruhanî halâvet; aşk-ı şebâbiden, şevk-i bahariden neş’et eden semavî neşe; hüzn-i gurubiden, ferah-ı seheriden vücuda gelen melekûtî lezzet; hüsn-i mücerretten, cemel-i mücellâdan tecelli eden mukaddes ziyet birbiriyle imtizac edip ondan çıkan levn-i nuranî, o şark ve garbın kab-ı kavseyini olan kâbe-i saadetteki tâk-ı muallâsındaki, kavs-i kuzehindeki elvan-ı seb’anın lâcivert ve yeşil levninin timsalini göreceksin. Lâkin, ittihat cehil ile olmaz. İttihat, imtizac-ı efkârdır; imtizac-ı efkâr marifetin şuaıyla olur.

[Eski Said Dönemi Eserleri-Rumuz, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 514-515.]

Şimdi bu zamanda en büyük tehlike olan zındıka ve dinsizlik ve anarşilik ve maddiyunluğa karşı yalnız ve yalnız tek bir çare var. O da Kur'ân'ın hakikatlerine sarılmaktır. Yoksa koca Çin'i az bir zamanda komünistliğe çeviren musibet-i beşeriye, siyasî, maddî kuvvetlerle susmaz. Yalnız onu susturan hakikat-i Kur'âniyedir.

Rehber risalesindeki Leyle-i Kadir meselesi, şimdi hem Amerika, hem Avrupa'da eseri görülüyor. Onun için, şimdiki bu hükümetimizin hakiki kuvveti, hakaik-ı Kur'âniyeye dayanmak ve hizmet etmektir. Bununla, ihtiyat kuvveti olan üç yüz elli milyon uhuvvet-i İslâmiye ile ittihad-ı İslâm da-iresinde kardeşleri kazanır. Eskiden Hristiyan devletleri bu ittihad-ı İslâm'a taraftar değildiler. Fakat şimdi komünistlik ve anarşistlik çıktığı için, hem Amerika, hem Avrupa devletleri Kur'ân'a ve ittihad-ı İslâm'a taraftar olma-ya mecburdurlar.

[Emirdağ Lâhikası, 269. Mektup, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 576-577.]

Aziz, Sıddık, Fedakâr Kardeşlerim!

Çok yerlerden telgraf ve mektuplarla bayram tebrikleri aldığım ve çok hasta bulunduğum için, vârislerim olan Medresetüzzehra erkânları benim bedelime hem kendilerini, hem o has kardeşlerimizin bayramlarını tebrik etmekle beraber, âlem-i İslâm'ın büyük bayramının arefesi olan ve şimdilik Asya ve Afrika'da inkişafa başlayan ve dört yüz milyon Müslümanı birbirine kardeş ve maddî ve manevî yardımcı yapan İttihad-ı İslâm'ın, yeni teşekkül eden İslâmî devletlerde tesise başlamasının ve Kur'ân-ı Hakîm'in kudsî kanunlarının o yeni İslâmî devletlerin kanun-i esasîsi olmasından dolayı büyük bayram-ı İslâmiyeyi tebrik ve dinler içinde bütün ahkâm ve hakikatlerini akla ve hüccetlere istinat ettiren Kur'ân-ı Hakîm'in, zuhura gelen küfr-i mutlakı tek başıyla kırmasına çok emareler görülmesi ve beşer istikbalinin de, bu gelen bayramını tebrikle beraber, Medresetüzzehra'nın ve bütün Nur Talebelerinin hem dâhil, hem hariçte, hem Arabca, hem Türkçe Nurların neşriyatına çalışmalarını ve dindar Demokratların bir kısm-ı mühimmi Nurların serbestiyetine taraftar çıkmalarını bütün ruhucanımızla tebrik ediyoruz.

Bu sene hacıların az olmasına çok esbap varken, 180 binden ziyade hacıların o kudsî farizayı ve dini İslâm'ın kudsî ve semavî kongresi hükmünde olan bu hacc-ı ekberi büyük bir bayramın arefesi noktasında olarak bütün ruhucanımızla tebrik ediyoruz

[Emirdağ Lâhikası, 295. Mektup, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 652-653.]

Türkiye'deki Nur Talebelerinin İhvan-ı Müslimîn cemiyeti ile alâkaları nedir, ne münasebeti var? Hem farkları nedir? Türkiye'deki Nur Talebeleri, Mısır'da ve bilâd-ı Arab'da İhvan-ı Müslimîn namında ittihad-ı İslâm'a

çalışan cemiyetler gibi müstakil cemiyet midirler? Ve onlar da onlardan mıdır?

Ben de cevap veriyorum ki:

Nur Talebelerinin ve İhvan-ı Müslimîn Cemiyetinin gerçi maksatları hakaik-ı Kur'âniye ve imaniyeye hizmet ve ittihad-ı İslâm dairesinde Müslümanların saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerine hizmet etmektir; fakat, Nur Talebelerinin beş altı cihetle farkları var:

“Birinci Fark: Nur Talebeleri siyasetle iştiğal etmez, siyasetten kaçıyorlar. Eğer siyasete mecbur olsalar, siyaseti dine alet yapıyorlar; tâ ki siyaseti dinsizliğe alet edenlere karşı dinin kudsiyetini gösterebilirler. Siyasî bir cemiyetleri asla mevcut değil.

“İhvan-ı Müslimîn ise, memleket ve vaziyet sebebiyle, siyasetle din lehinde iştiğal ediyorlar ve siyasî cemiyet de teşkil ediyorlar.

“İkinci Fark: Nurcular, Üstadlarıyla içtima etmiyorlar ve etmeye de mecbur değiller. Kendilerini üstadlarıyla içtima mecburiyet hissetmiyorlar. Ders almak için beraber bulunmaya lüzum görmüyorlar. Belki, koca bir memleket bir dersane hükmünde, Risale-i Nur kitapları onların eline geçmekle, üstad yerine onlara bir ders verir; herbir risale, bir Said hükmüne geçer. Hem, ellerinden geldiği kadar ücretsiz istinsah ederler. Muhtaçlara mukabelesiz (*) veriyorlar ki; okusunlar ve dinlesinler. Bu suretle büyük bir memleket, bir medrese hükmünde oluyor.

“İhvan-ı Müslimîn ise, umumî merkezlerde mürşit ve reisleriyle görüşmek ve emirler ve dersler almak için ziyaretine giderler. Ve o umumî cemiyetin şubelerinde de o büyük üstadla ve naipleriyle ve vekilleri hükmündeki zatlarla yine görüşürler, ders alırlar, emir alırlar. Hem, umumî merkezlerde çıkan ceride ve mecellelerin fiyatını verip alıp, onlardan ders alıyorlar.

“Üçüncü Fark: Nur Talebeleri, aynen âli bir medresenin ve bir üniversite dârülfünununun talebeleri gibi, ilmî muhabere vasıtasıyla ders alıyorlar. Büyük bir vilâyet, bir medrese hükmüne geçer. Birbirlerini görmedikleri, tanımadıkları ve uzak oldukları hâlde, birbirine ders veriyorlar ve beraber ders okuyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, memleketleri ve vaziyetleri iktizasıyla, mecelleleri ve kitapları çıkarıyorlar, aktâr-ı âleme neşrediyorlar, onunla birbirini tanıyıp ders alıyorlar.

“Dördüncü Fark: Nur Talebeleri, bu zamanda ve bu günde ekser bilâd-ı İslâmiyede intişar etmişler ve çoklukla vardırırlar. Bu intişarlarında, ayrı ayrı hükümetlerde buldukları hâlde, hükümetlerden izin almaya muhtaç olmuyorlar ki, tecemmu edip toplansınlar ve çalışsınlar. Çünkü, meslekleri siyaset ve cemiyet olmadığından, hükümetlerden izin almaya kendilerini mecbur bilmiyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, vaziyetleri itibarıyla siyasete temas etmeye ve cemiyet teşkiline ve şubeler ve merkezler açmaya muhtaç bulduklarından, buldukları yerlerdeki hükûmetten icazet ve ruhsat almaya muhtaçtırlar. Ve Nurcular gibi, bilinmiyor değiller. Ve bu esas üzerine, kendilerine umumî merkezleri olan Mısır’da, Suriye’de, Lübnan’da, Filistin’de, Ürdün’de, Sudan’da, Mağrib’de ve Bağdat’ta çok şubeler açmışlar.

“Beşinci Fark: Nur Talebeleri içinde çok muhtelif tabakalar var. Yedi-sekiz yaşındaki, camilerde Kur’ân okumak için elifbâyı ders almakta olan çocuklardan tut, tâ seksen-doksan yaşındaki ihtiyarlara varıncaya kadar kadın-erkek, hem bir köylü, hammal adamdan tut, tâ büyük bir vekile kadar ve bir neferden büyük bir kumandana kadar taifeler, Nurcularda var. Bütün Nurcuların bu çok taifelerinin umumen bütün maksatları, Kur’ân-ı Mecîd’in hidayetinden ve hakaik-ı imaniye ile nurlanmaktan ibarettir. Bütün çalışmaları ilim ve irfan ve hakaik-ı imaniyeyi neşretmektir. Bundan başka bir şeyle iştiğal ettikleri bilinmiyor. Yirmi sekiz seneden beri dehşetli mahkemeler, derras ve kıskanç muarızlar, bu kudsî hizmetten başkalarında bir maksat bulamadıkları için, onları mahkûm edemiyorlar ve dağıtmıyorlar; ve Nurcular, müşterileri ve kendilerine taraftarları aramaya kendilerini mecbur bilmiyorlar. ‘Vazifemiz hizmettir, müşterileri aramayız; onlar gelsinler, bizi arasınlar, bulsunlar’ diyorlar. Kemiyete ehemmiyet vermiyorlar. Hakikî ihlâsı taşıyan bir adamı yüz adama tercih ediyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, gerçi onlar da Nurcular gibi ulûm-i İslâmiye ve marifet-i İslâmiye ve hakaik-ı imaniyeye temessük etmek için insanları teşvik ve sevk ediyorlar; fakat vaziyet, memleket ve siyasete temas iktizasıyla, ziyadeleşmeye ve kemiyete ehemmiyet veriyorlar, taraftarları arıyorlar.

“Altıncı Fark: Hakikî ihlâslı Nurcular, menfaat-i maddiyeye ehemmiyet vermedikleri gibi, bir kısmı azamî iktisat ve kanaatle ve fakirülhâl olmalarıyla beraber, sabır ve insanlardan istiğna ile ve hizmet-i Kur’âniyede hakikî bir ihlâs ve fedakârlıkla ve çok kesretli ve şiddetli ehl-i dalâlete karşı mağlûp olmamak için ve muhtaçları hakikate ve ihlâsa davet etmekte bir şüphe bırakmamak için rıza-i İlahîden başka o hizmet-i kudsiyeyi hiçbir şeye alet etmemek için, bir cihette hayat-ı içtimaiye faydalarından çekiniyorlar.

“Amma İhvan-ı Müslimîn ise, onlar da hakikaten maksat itibarıyla aynı mahiyette oldukları hâlde, mekân ve mevzu ve bazı esbap sebebiyle, Nur Talebeleri gibi dünyayı terk edemiyorlar. Azamî fedakârlığa kendilerini mecbur bilmiyorlar.

[*Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 1120-1124.]

Türkiye, İslâm dünyasının garbî kalesidir. Türkiye’siz, İttihad-ı İslâm mümkün değildir.

[*Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat 2013, s. 1109.]